

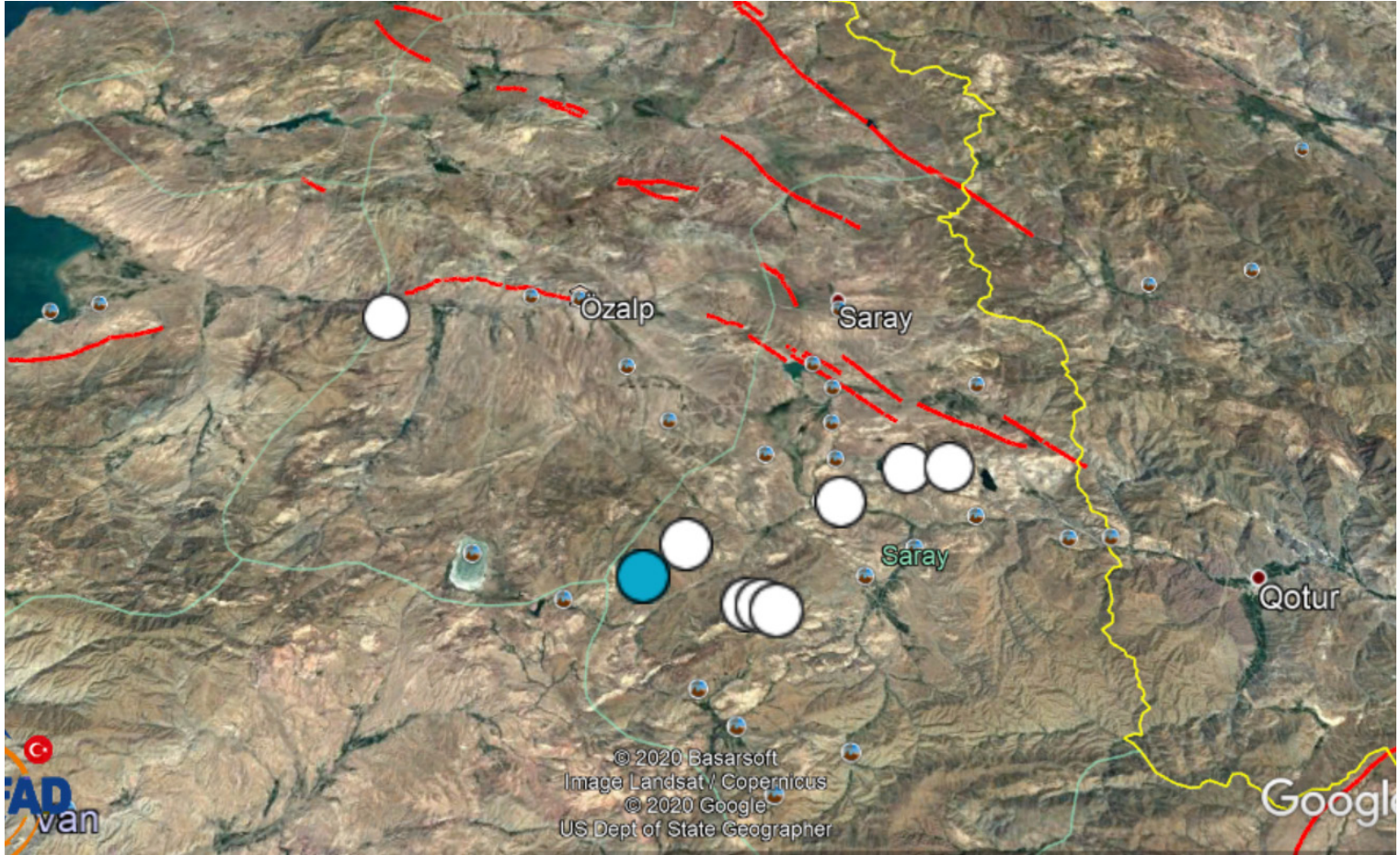

Depremler yerleşim birimlerimizi vurmaya devam ediyor

Van ve Bitlis illeri ile çevresinde hissedilen depremin, merkez üssü konumunda bulunan Saray İlçesine bağlı bazı kırsal yerleşim alanları Odamız Van İl temsilciği tarafından ziyaret edilmiş ve depremde meydana gelen hasar dağılımları yerinde incelenmiştir.

İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından yapılan açıklamaya göre, 25.06.2020 tarihinde, Saat:13.03.23'de Van-Saray' da, yerin 7.48 km derinliğinde, Mw=5.4 büyüklüğünde deprem meydana gelmiştir. Depremin ardından geçen yaklaşık 20 saatlik zaman dilimi içerisinde büyüklükleri 2.7 varan 10'na yakın artçı sarsıntılar yaşanmıştır (Şekil-1).

Van ve Bitlis illeri ile çevresinde hissedilen depremin, merkez üssü konumunda bulunan Saray İlçesine bağlı bazı kırsal yerleşim alanları Odamız Van İl temsilciği tarafından ziyaret edilmiş ve depremde meydana gelen hasar dağılımları yerinde incelenmiştir. Van İl temsilciliğimiz tarafından depremin merkez üssü bölgesine yakın Çaybağı, Örenburç, Baltepe, Elaçmaz, Çardak gibi mahallelerde (köy) in-

Şekil 1: Van-Saray depremi dış merkez dağılımı ve tanımlanmış diri fayları gösterir harita. (Fay hatları Emre vd. 2013'den alınmıştır).

celemelerde bulunulmuştur. Bu yerleşim alanlarında yapılan incelemelerde 300'e yakın konut ve hayvan barınağının hasar gördüğü, hasar gören konutlarda yer alan 20'ye yakın vatandaşımızın yaralandığı, herhangi bir can kaybının olmadığı rapor edilmiştir. Öncelikle depremde yaralanan ve mal kaybına uğrayan, bölgede yaşayan tüm vatandaşlarımıza geçmiş olsun diyoruz.

25.06.2020 tarihinde meydana gelen deprem ve artçı sarsıntılarının dağılımı incelendiğinde, söz konusu depremin MTA Genel Müdürlüğü tarafından 2013 yılında yayınlanan "Türkiye Diri Fay Haritasında" yer almayan, ancak 23 Şubat 2020 tarihinde Van-Başkale'de meydana gelen Mw=5.9 büyüklüğündeki depreme kaynaklık eden KD-GB gidişli sol yanal atımlı Başkale - Hoy fay zonu ile KB-GD gidişli sağ yanal atımlı Erçiş - Razi fay zonu arasında, farklı yönlü doğrultu atımlı faylar arasındaki etkileşim bölgesinde oluştuğu görülmektedir (Şekil 2).

Söz konusu bölge için Seyitoğlu vd. 2018 tarafından yayınlanan makalede belirtildiği gibi Türk-İran Platosunun deprem davranış analizini modelleyen

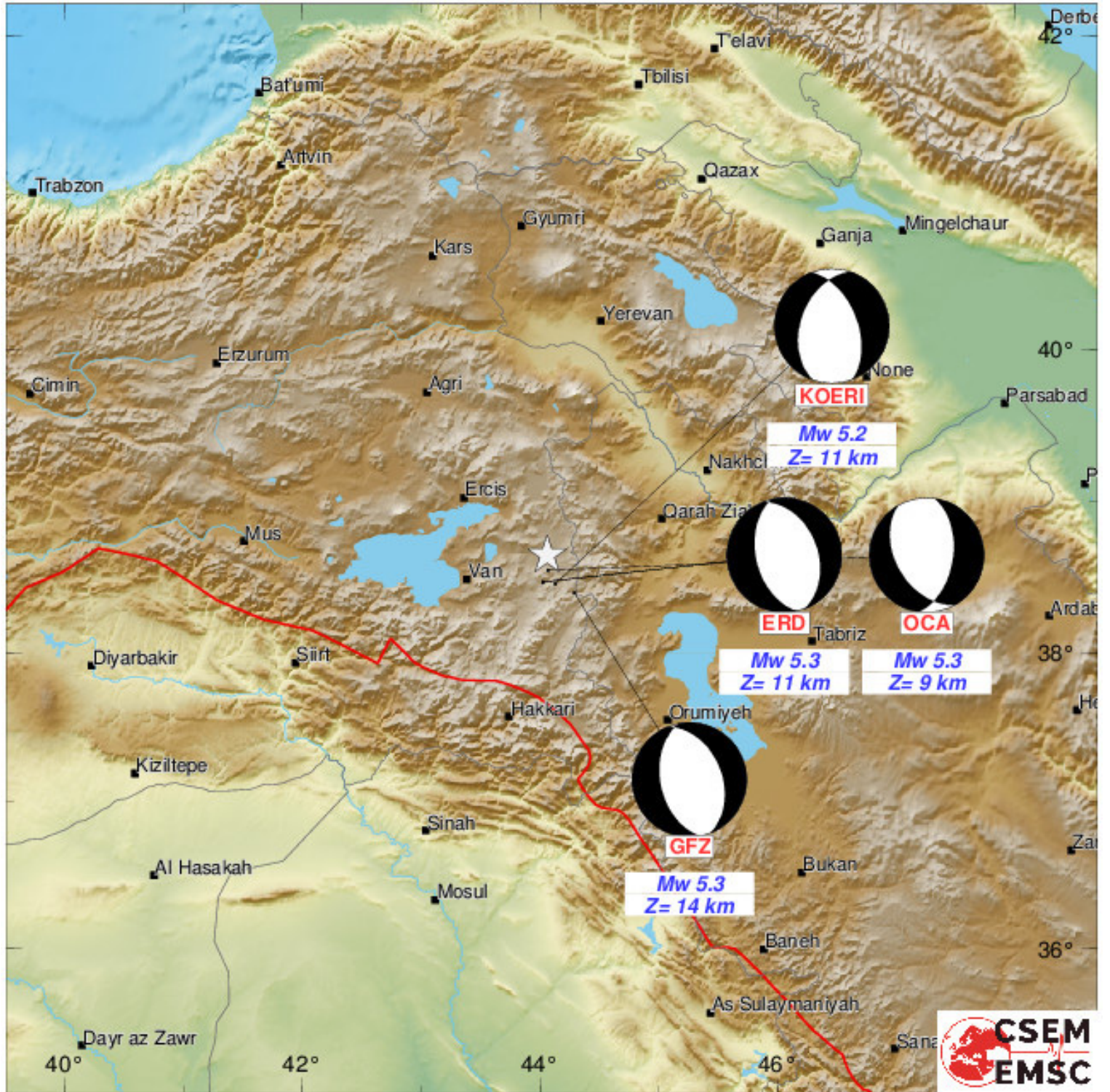
yaklaşımlarda da belirtildiği üzere K-G yönlü sıkışmanın KD-GB veya KB-GD gidişli fay hatları veya zonları tarafından karşılandığı görülmektedir (Şekil-3). Bu fay zonları çeşitli boyutlarda hücreler oluşturmakta ve hücreler içinde de iç deformasyonlar meydana gelmektedir (Şekil-4).

TMMOB Jeoloji Mühendisleri olarak bir kez daha yetkilileri uyarıyoruz!!!

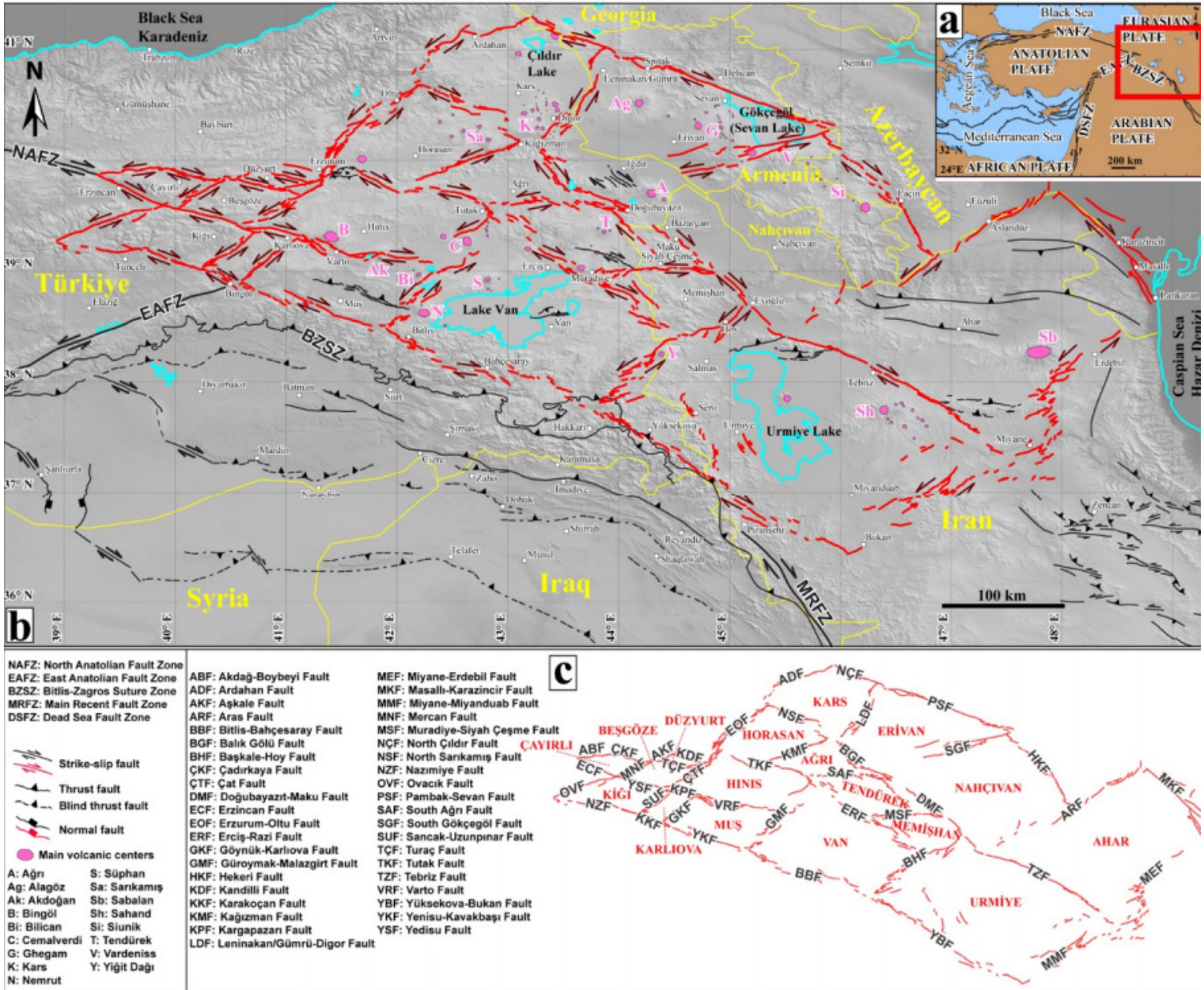
2020 yılı başından bu yana ülkemizde görülen sismik hareketlilik dikkate alındığında, 1939-1945 yılları arasında olduğu gibi ülkemizin bir deprem fırtınasına yakalanabileceği düşünülmektedir.

Bu kapsamda;

1. Kuzey Anadolu Fay Zonu (KAFZ) ve Doğu Anadolu Fay Zonu (DAFZ) üzerindeki "sismik boşluk" alanları başta olmak üzere büyük depremlerin meydana gelmesine neden olabilecek alanların belirlenmesi, fay hatları ile fay zonları üzerinde yer alan yerleşim birimlerinden başlamak üzere gerekli kentsel yenileme çalışmalarının acilen başlatılması gerekmektedir

Şekil 2: 25.06.2020 tarihli Van-Saray depremine ait çeşitli kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen odak mekanizması çözümleri K-G doğrultulu normal faylanmayı göstermektedir (European-Mediterranean Seismological Center).

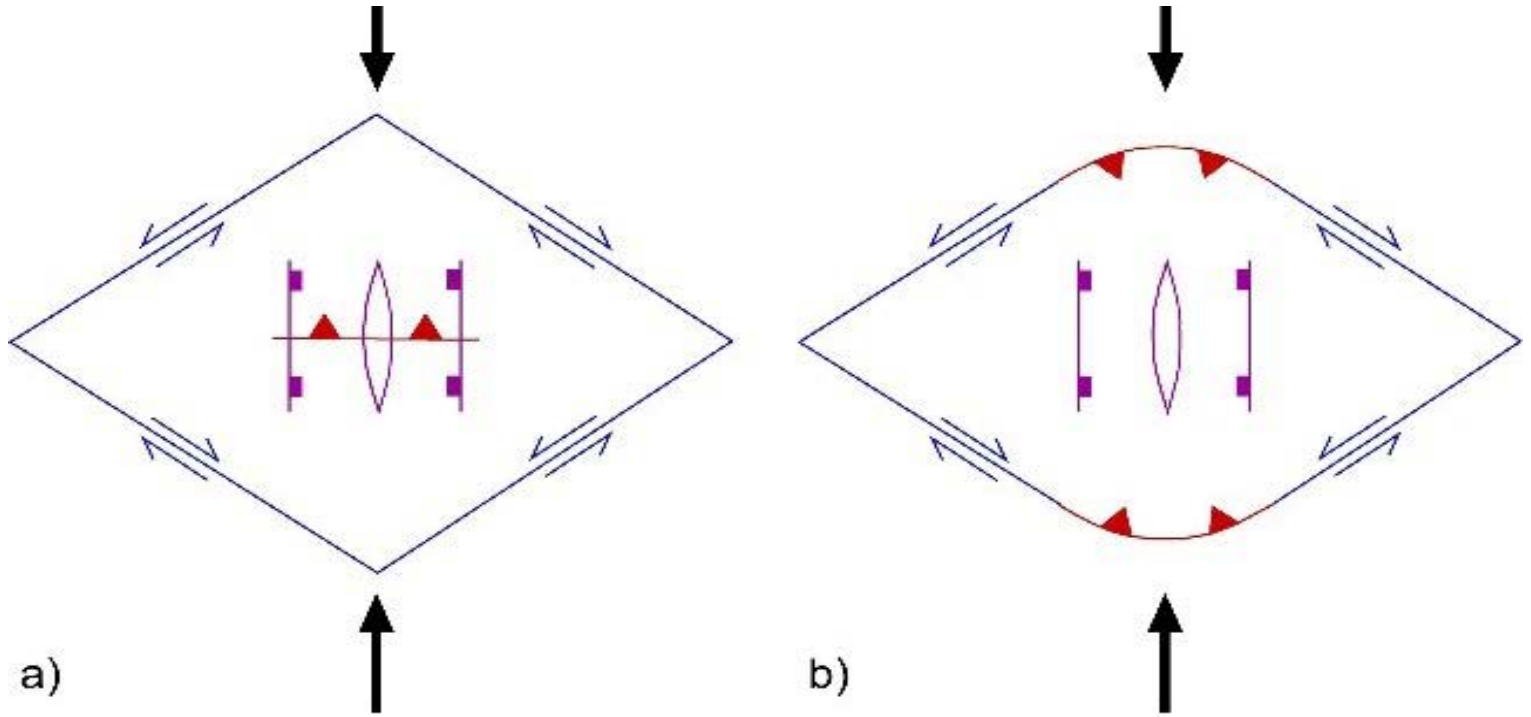
Şekil 3: Türk-İran Platosunda tanımlanmış eşkenar benzeri hücreler ve bunları çevreleyen aktif faylar (Seyitoğlu vd. 2018).

2. Bir deprem ülkesi olan Bolu, Sakarya, Kocaeli, Yalova, Bursa, Balıkesir, Manisa, İzmir, Aydın, Muğla, Denizli, Kütahya, Eskişehir, Hatay, Kahramanmaraş, Bingöl, Erzurum ve Hakkari başta olmak üzere 18 kent, 80'ni aşkın ilçe ve 502'yi aşkın köyümüzün içinden diri fay hatlarının geçtiği, bu yerleşim birimleri içerisinde geçen fay zonları üstünde 100.000'ni aşkın binanın yer aldığı ve yüzbinlerce yurttaşımızın bu binalarda yaşadığı da göz önüne alındığında ülke insanının içinde bulunduğu risk daha da bir önem kazanmaktadır. Fay hatları ve zonları üzerinde yer alan yurttaşlarımızın can güvenliklerinin sağlanması amacıyla TBMM

7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'un 2. Maddesinin 1. fıkrası;

“Madde 2 – (Değişik: 2/7/1968 - 1051/1 md.)

Yapılacak özel jeolojik araştırmalar sonucunda aktif olduğu tespit edilen fay hattı veya zonları ile heyelan, kaya düşmesi, çığ, su baskını gibi doğa kaynaklı afetlere uğramış veya uğrayabilir alanlar üzerine herhangi bir yapı inşa edilemez. Tespit edilen bu alanlar 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu çerçevesinde imar planlarına işlenir. İmar planı bulunmayan kasaba ve köylerde harita ve krokilere

Şekil 4: Doğu Anadolu’da yaygın olarak gelişen eşkenar benzeri hücreler ve içlerinde meydana gelen normal fay, bindirme konumlarının teorik gösterimi (Seyitoğlu vd. 2018)

işlenmek suretiyle afete maruz olabilecek alan olarak ilan edilir. Afete maruz alanlar, İçişleri Bakanın teklifi ile Cumhurbaşkanlığınca kararlaştırılır. Bu suretle tespit olunan alan sınırları, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının isteği üzerine ilgili valiliklerce mahallinde ilan olunur. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

şeklinde değiştirilerek, fay hattı veya zonları üzerine insani kullanım amaçlı yapıların yapılması önlenmelidir.

3. Günümüzde yapılan binaların zemin ve temel etüt raporları, ne ücreti vatandaşın peşin olarak alan ve fenni mesuliyet üstlenen yapı denetim kuruluşları tarafından, ne de ilgili idareler tarafından yerinde denetimi esas alacak şekilde denetlenmediği, bu nedenle her depremde zemin sorunlarından kaynaklanan problemler nedeniyle binaların yıkıldığı veya ağır hasar gördüğü tespit edilmiştir. Bu kapsamda Yapı denetim kanununda gerekli değişiklikler acilen yapılarak zemin ve temel etütlerinin yapı denetim kuruluşları ile ilgili ruhsat veren idareler tarafından denetimi zorunlu hale getirilmelidir.

Sonuç olarak; TMMOB Jeoloji Mühendisleri Oda-

sı olarak TBMM’si göreve davet ediyor, afetlere karşı toplumun can ve mal güvenliğinin sağlanması konusunda gerekli yasal düzenlemeleri acilen hayata geçirmelerini bekliyoruz.

Saygılarımızla,

TBMM Jeoloji Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu

Değinilen Belgeler

Emre, Ö., Duman, T. Y., Özalp, S., Elmacı, H., Olgun, Ş. & Şaroğlu, F. (2013). Active Fault Map of Turkey with an Explanatory Text, 1:1.250.000 scale. Ankara, Türkiye: General Directorate of Mineral Research and Exploration, Special Publication Series-30.

Seyitoğlu, G., Esat, K., Kaypak, B., Toori, M., Aktuğ, B., 2018. Internal deformation of the Turkish-Iranian Plateau in the hinterland of Bitlis-Zagros Suture Zone. In: Tectonic and Structural Framework of the Zagros Fold-Thrust Belt (Ed. Farzipour Saein, A.) Elsevier, 161-244. ISBN: 978-0-12-815048-1.

https://www.researchgate.net/publication/339513525_Tectonic_meaning_of_the_20200223_major_earthquakes_M57_M60_in_the_Turkish-Iranian_border